

Světový den divoké přírody 2026: Rok rostlin, které léčí, a partnerství, které chrání

3.3.2026 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Divoká příroda mizí před očima - ubývají druhy i jejich stanoviště a narůstá nelegální obchod se zvířaty i rostlinami. Mezi nejohroženější patří léčivé a aromatické rostliny, na které se letos zaměřuje Světový den divoké přírody 2026. Ty jsou zásadní pro tradiční i moderní medicínu, zároveň však čelí tlaku nadměrného sběru, změn prostředí i ilegálních dovozů. Ochrana volně žijících druhů proto není jen ekologickou nutností, ale i otázkou bezpečnosti, zdraví a udržitelné budoucnosti celých ekosystémů. Právě dnes - v úterý 3. března - si svět připomíná význam ochrany volně žijících druhů.

Datum odkazuje na rok 1973, kdy byla schválena Úmluva CITES – základní mezinárodní nástroj regulující obchod s ohroženými rostlinami a živočichy. Česká republika je její smluvní stranou od roku 1992 a v loňském roce uplynulo 50 let od její účinnosti.

Téma roku: Partnerství pro ochranu přírody

Motto „Partnerství pro ochranu přírody“ zdůrazňuje, že účinná ochrana biodiverzity závisí na spolupráci států, institucí, nevládních organizací i místních komunit. CITES vytváří koalici 185 států a nastavuje pravidla pro legální obchod s chráněnými druhy i sdílení dat a kontrolních postupů.

V ČR se tento princip odráží v **Akčním plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy do roku 2028**, schváleném vládou v roce 2025. Plán posiluje spolupráci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva vnitra, České inspekce životního prostředí (ČIŽP), Celní správy a Policie. Zaměřuje se na efektivnější kontroly, vyšetřování, sdílení informací, vzdělávání odborníků, umísťování zabavených exemplářů i osvětu veřejnosti. ČIŽP se na jeho plnění podílí také účastí v mezinárodních operacích proti wildlife crime (nelegální činnost páchaná na volně žijících druzích zvířat a rostlin) a spoluprací s Interpolem a evropskými partnery.

Léčivé a aromatické rostliny

Rok 2026 se věnuje léčivým a aromatickým rostlinám, které jsou po staletí zdrojem látek pro tradiční i moderní medicínu. Patří sem druhy jako ženšen, nard či některé orchideje i vysoce ceněné tropické rostliny. Tyto organismy jsou citlivé na změny prostředí a intenzivní sběr. Ročně se využívají desítky tisíc druhů, přičemž řadu z nich chrání smlouva CITES.

Česká republika podporuje udržitelné využívání těchto rostlin tak, aby odběr z přírody neohrožoval jejich přežití. Legální dovozy do ČR tvoří zejména léčivé a kosmetické přípravky či doplňky stravy s výtažky chráněných rostlin, například chrpovníku (*Saussurea costus*) či orchidejí – jde o jednotky zásilek ročně. Mnohem častější jsou však dovozy nelegální: ČIŽP každoročně zabavuje stovky balení tradiční asijské medicíny s výtažky ohrožených druhů. V roce 2024 šlo o 664 balení, v roce 2023 o 886 balení. Téma Světového dne tak upozorňuje nejen na jejich kulturní význam, ale i na nutnost jejich ochrany.

Nelegální obchod: Tichá, ale významná hrozba

Wildlife crime patří mezi nejvýnosnější formy organizované kriminality. Ohrožuje biodiverzitu, narušuje ekosystémy a často souvisí s další trestnou činností. Zahrnuje nelegální farmaceutické produkty, části rostlin a živočichů, živé organismy i výrobky z nich. Evropské statistiky každoročně

zaznamenávají tisíce zajištěných exemplářů.

Česká republika má výraznou roli v mezinárodním obchodu se živými zvířaty, což se odráží v kontrolní činnosti ČIŽP. Ta se zaměřuje na živé ptáky (dravce a papoušky), plazy, primáty, velké kočkovité šelmy, sběratelsky atraktivní rostliny a výrobky z ohrožených druhů (slonovina, korály, plazi kůže, preparáty). Kontroly probíhají na hranicích i u chovatelů a obchodníků.

Roste počet kontrol v mezinárodním poštovním styku, kde se objevují živé rostliny, suvenýry i živočišné produkty. Na letišti jsou dlouhodobě zadržovány individuální dovozy přípravků s částmi chráněných druhů, například medvěda, nebo tradiční asijská medicína. Nelegální dovozy rostlinných přípravků meziročně narůstají přibližně o 10 %. ČIŽP vystupuje také jako odborný garant při domovních prohlídkách a zpracování expertiz.

Česká příroda

Světový den divoké přírody si můžeme připomínat také v souvislosti s českou krajinou, která hostí řadu vzácných druhů. Díky ochraně přírody se u nás daří obnovovat populace některých šelem, dravců či citlivých rostlin. Výkladní skříní jsou v tomto případě národní parky. Například v Krkonošském národním parku (KRNAP) se podařilo navrátit do místních toků vydry říční a po 200 letech absence se do hor přirozeně vrací vlk obecný.

Nadále je však nutné sledovat stav stanovišť a migračních vazeb, protože druhy jsou citlivé na fragmentaci krajiny a další změny prostředí. Ochrana přírody je výsledkem práce celé sítě institucí a odborníků.

Tiskové oddělení MŽP

tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058

e-mail: tiskove@mzp.gov.cz

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/svetovy-den-divoke-prirody-2026-rok-rostlin>